

ETNOGRAFISKA MUSEET
GÖTEBORG

ÅRSTRYCK
1967—1968

Omslagsbilden: Sittande figur av lergods, 5,1 cm. hög. Michoacán, Mexico. 67.3.3.
— *Cover Picture: Archaeological pottery figure from Michoacán, Mexico. H. 5.1 cm.*

ETNOGRAFISKA MUSEET

Göteborg

ÅRSTRYCK 1967-1968

med bifogade artiklar

ETHNOGRAPHICAL MUSEUM, GOTHENBURG, SWEDEN

Annual Reports for 1967–1968 and Attached Papers

Innehåll/Contents

S. HENRY WASSÉN:	Berättelse för 1967 3–32 <i>Annual Report for 1967</i>
S. HENRY WASSÉN:	Berättelse för 1968 33–62 <i>Annual Report for 1968</i>
BENTE BITTMANN SIMONS:	The Map of Tepecoacuilco: A Pictorial Manuscript from the State of Guerrero, Mexico 63–82
LAUTARO NÚÑEZ A.:	Informe arqueológico sobre una muestra de posible narcótico, del sitio Patillos-1 (Provincia de Tara- paca, Norte de Chile). Con notas adicionales de S. Henry Wassén y Björn Luning. (1. Problems in Analyzing Indian Snuffs. 2. Note on the Identi- fication of Indian Snuffs)..... 83–95

Editor: S. Henry Wassén

GÖTEBORG 1969

ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

BERÄTTELSE FÖR 1967

Professor Karl Gustav Izikowitz, Etnografiska Museets chef sedan 1944, gjorde den 30 juni 1967 sin sista dag som museianställd för att från den 1 juli tillträda professuren i etnografi särskilt socialantropologi vid Göteborgs Universitet. De som tidigare ägnat dessa årstryck något intresse har knappast kunnat undgå observera, att han som chef brukade börja års-

berättelserna med en form av ledare, ett slags etnografins »Små, små ord av kärlek» i vår museala göteborgsvärld. Denna årsberättelse, skriven av en penna som förvisso ej varit ovan att medarbeta även i de föregående, skall dock inte inledas på fullt traditionellt sätt. Vi skall alltså ej nu i inledningen vädra våra bekymmer eller glädjeämnen, ej ens söka ljuset från de irrsken varvid de ur utredningarna utflugna orden om ett nytt etnografiskt museum torde kunna liknas. Ett skall dock i denna text bli sagt, ett tack från hela museet och dess personal till den avgångne museichefen för hans idérika mångåriga strävanden att söka entusiasmera stadens myndigheter att äntligen låta oss komma ur trångboddhetens misär mot den ljusnande horisont som författaren till årsberättelsen för 1963 redan då tyckte sig skönja.

Vi har i stadens etnografiska museum aldrig varit vana vid stora ceremonier, vi har liksom ej älskat dem. Arbetsdagen har varit fylld ändå. Så var också den 30 juni 1967, då vi alla genom undertecknad överlämnade blommor och med ett tal tog avsked av den uttågande museichefen. Han såg oss i sin tur, väl i stolt professorsglädje men dock med ett stänk av vemod att lämna en kär arbetsplats, på kaffe i vårt referensbibliotek, även det enkelt i utsmyckning men fullt av innehåll.

Gåvor

Årets nyförvärv utgöres av 601 föremål katalogiserade som 571 samlingsnummer. Diskrepansen förklaras av att vissa föremål katalogiseras som a, b, c etc. under ett visst föremålsnummer.

Av ökningen har vi haft glädjen anteckna 141 föremål som gåvor efter våra större samlingsregioner fördelade med 112 på Amerika, 27 på Afrika och ett föremål för vardera Söderhavet och Asien. Givarna av dessa föremål, för vilka redogöres i det följande, tackas mycket hjärtligt. Ett varmt tack går även till de givare som tänkt på referensbiblioteket och de olika arkiven samt sist men ej minst till vår genom åren trogne gynnare generalkonsul Hilding Svahn. Från honom i fjärran land ingick den 21 december 1967 ej mindre än kr. 4.000:- kontant såsom fortsatt stöd åt den amerikanistiska verksamheten vid museet. Vördsamt tack.

Nyförvärv

Amerika

Den nya världen dominerar ökningen 1967 med 443 föremål i 31 samlingar. Det är fråga om 112 gåvoföremål samt 324 köpta varjämte sju

chocóföremål från Colombia anträffats okatalogiserade sedan Erland Nordenskiölds expedition 1927 och nu märkts som 67.17.1-7.

Alla de skänkta föremålen representerar Latinamerikas indianer. För att börja med Mexico i norr har försäljningschefen Åke Wallinder vid SKF i Mexico tänkt på oss med tre små men intressanta arkeologiska stenprydnader (67.4.1-3). Av sten och i ett fall keramik är också fyra småföremål från centrala Mexico som Mr. Philip L. Dade i Penonomé, Panama, ihågkommit oss med (67.27.1-4).

Efter förmedling av vår svenskfödda vän Dr. Barbro Dahlgren Jordán i Mexico har även en etnografisk samling kommit till Göteborg som gåva från det landet under 1967. Samlingen 1967.44.1-10 består av nio textilier och en bärväska och den har skänkts av prof. Carlos Romero Giordano som förestår det lokala museet i Cuetzalan, Puebla. Det är huvudsakligen fråga om delar till en kvinnodräkt. Givaren, som själv arbetat som etnograf i Sierra Norte i staten Puebla, har insamlat föremålen hos *mexicanos* inom gruppen *nahuatlans*. Vi är mycket tacksamma mot denne mexikanske kollega, ävenså mot t. f. chargé d'affaires Arne Helleryd vid vår beskickning som ordnade med hemsändningen, och naturligtvis mot vår förmedlande etnografvän fru Dahlgren Jordán.

Av Centralamerika har Guatemala, El Salvador och Costa Rica blivit representerade i gåvoförteckningen 1967. Från Guatemala har Mrs. Lilly de Jongh Osborne, välkänd som författarinna av viktiga böcker och ägare av en utsökt textilsamling, skänkt en negativmålad kalebass, troligen från mayaättlingar i dep. Quezaltenango (67.45.1). Åtminstone kan dekoren på denna *jacara* härledas till en man i Quezaltenango som synes ha förvaltat en nu utdöd hantverkstradition i denna teknik från byn Rabinal. Motivet på den i gulbrunt och svart målade kalebassen visar två kvinnofigurer, ett djur med svans stående på bakbenen och ett träd. Kvinnan i motivet har hängande hår, och hon uppträder ofta i denna form av ornamentik. Hon sättes av Mrs. Osborne i hennes arbete »*Indian Crafts of Guatemala and El Salvador*» (1965) i samband med en gammal indiansk symbolik.

Generalkonsuln Hilding Svahn har sänt några smärre arkeologiska föremål från El Salvador (67.23.1-3), och med stor glädje har vi från Sra. Maria Eugenia Jiménez de Roy i San José, Costa Rica, mottagit ett polykromt arkeologiskt lerkärl i Nicoya-stil (67.22.1). Kärlet (fig. 1) fyller en stor lucka i samlingen och framställer med dekor i rött och svart på beige grundfärg ett människohuvud. Det har skänkts till vårt museum som ett minne av givarinnans framlidne make Sigurd Roy, av norsk börd och under lång tid vårt lands generalkonsul i San José. Föremålet kom högtidligen hem med minkryssaren Älvsrabben och vid samma tillfälle och i samma

Fig. 1. Lerkärl, 27 cm högt, i polykrom Nicoya-stil, Costa Rica. 67.22.1. — *Nicoya Polychrome Ware, Costa Rica. H. 27 cm.*

transport fick vår konung mottaga ett liknande kärl som gåva av fru Roy.

Costa Rica representeras i gåvorna även av ett sällsynt arkeologiskt fynd skänkt av Mr. Philip L. Dade. Det är ett 14,3 cm långt föremål av kopal i form av ett djur. Fyndet torde en gång ha varit klätt med guldbleck (67.29.1). Det är alltid glädjande att få införliva sådana tekniskt sett intressanta föremål i samlingen.

Från Panama, landet mellan Central- och Sydamerika, etnografiskt och arkeologiskt sydamerikanskt, kommer ej mindre än 36 arkeologiska och tre etnografiska föremål som gåvor. Det är Mr. Philip L. Dade som svarat

för gåvorna i form av lerkärl från Veraguas och Chiriqui (saml. 67.26.1–2 och 67.48.1–33) samt ett vetenskapligt intressant endast 5,2 cm långt föremål föreställande ett alligatorhuvud skuret av ben från en sjöko (67.28.1). Detta lilla konstverk kommer från Parita i prov. Herrera och hör samman med keramik av El Hatillo-typen.

Den etnografiska gåvan består av tre cunaindianska *mola*-textilier (67.50.1–3) skänkta av Miss Marion E. Miller från Denver, Colorado, under hennes studier av vårt cunaindianska *mola*-material i december 1967. Vi begagnade då även tillfället köpa fem kvinnoblusar av detta slag från henne ur det förråd hon medfört för sitt eget arbete, en studie av ornamentiken. Denna samling (67.51.1–5) kunde betalas med av generalkonsul Svahn skänkta medel. En del av textilierna kom följande år till användning vid vår specialutställning av *mola*-dräkterna.

Så ett steg till Sydamerika, varifrån vi konstaterar gåvor av material från Ecuador, Brasilien, Bolivia och Peru.

En mycket välkommen etnografisk samling (67.21.1–32) har överlämnats av den amerikanske botanisten Homer V. Pinkley vid Botanical Museum, Harvard University, Cambridge, Mass. Den gjordes av Mr. Pinkley under etno-botaniskt fältarbete från december 1965 till december 1966 hos kofánindianer vid R. Aguarico, Ecuador, och hos indianer av samma stam boende på colombianskt område. Vissa föremål har tillverkats av kofán i Dureno, Ecuador, för »Summer Institute of Linguistics». Samlingen kan betraktas som ett resultat av ett mellan årsberättelseförfattaren och forskare i Cambridge Mass., pågående samarbete på drogforskningsområdet i Sydamerika. Samlaren har nämligen genom att skänka föremålen velat visa sin uppskattning av vårt museum och där bedrivit vetenskapligt arbete. Vi är självklart glada åt detta, helst som kofán tidigare varit orepresenterade i Göteborg, dit vi nu fått de vanligaste typföremålen, alla med noggrant upptecknade indianska benämningar och andra uppgifter. Moderniseringsprocesserna går hårt fram hos kofán, och materialet kan sägas ha samlats i sista stund. Vi kan här nämna t. ex. bruksföremål av olika slag, bl. a. korgar, samt kläder, prydnader, musikinstrument, fisknät, koger med förgiftade och icke förgiftade pilar, tillhörande blåsrör, tobak och cigarretter i indiansk förpackningstyp m.m.

Troligen från Ecuador kommer även fem pilar (67.6.1–5) som professor Erik Moberg haft vänligheten överlämna till museet.

Ett resultat av samarbete på det indianska drogforskningsområdet är även en gåva av två föremål från waicaindianer vid R. Toototobi, en källflod till R. Deminini, Brasilien, i området mellan R. Branco, Serra Parima och R. Negro. Dessa föremål (67.36.1–2) som skänkts av professor

Bo Holmstedt vid Institutionen för toxikologi, Karolinska Institutet, insamlades nämligen av honom som tillfällig deltagare i »R/V Alpha Helix Amazon Expedition» 1967. Det är fråga om en pilspets med exakt uppgift om att den förgiftats med harts från *Virola theiodora* (fam. Myristicaceae) och ett pärlstickat kvinnoskört. Båda gåvorna mycket välkomna.

Av gåvorna från Sydamerika återstår att nämna att fru Signe Sefve låtit överlämna två lerkärl och sju vävnader från Bolivias eller Perus högländsindianer. Denna samling (67.35.1–9) utgör nu ett kärt minne efter framlidne rektor Ivar Sefve och hans forskningar i Sydamerika på 1920-talet, då han som paleontolog bereste bl. a. Bolivias högländ.

Ett silverföremål av *ex voto*-karaktär i form av en liten människofigur omgiven av flera småföremål kommer även från Bolivia (67.16.1), ehuru det år 1929 köptes i Minnesota, U.S.A., av en vän till givaren, läroverksadjunkten Torsten Michanek.

Slutligen har Skandiakoncernen i Göteborg haft älskvärdheten överlämna ett typiskt arkeologiskt figurkärl från Chancay, Perus kust (67.39.1). Vi hade lämnat viss expertis beträffande föremålet åt bolaget och hade sedan nöjet få införliva lerkäret med samlingarna.

Även de köpta föremålen från Amerika representerar latinamerikanska indiankulturer med 225 arkeologiska och 119 etnografiska förvärv. De arkeologiska fördelas i sin tur på Colombia, Panama, Costa Rica och Mexico. Det har beträffande sistnämnda land varit möjligt att med hjälp av Hilding Svahns donationsmedel på internationella marknaden förvärva bl. a. några småföremål från Teotihuacán (62.2.1–7) och en del keramikfigurer från olika delar av Mexico (67.3.1–7). I samlingen ingår bl. a. en komplett ehuru restaurerad människofigur av lergods i Remojadas-stil (67.3.1, se fig. 2), en länge önskad komplettering. Detsamma gäller ett i samling 67.37.1–3 ingående, dock beträffande ornamentiken icke helt fullbordat ok av sten av den typ, som åtminstone ceremoniellt kommit till användning vid det rituella bollspelet i Mesoamerika. Oket (67.37.3) av en gröngrå bergart uppges komma från Zempoala, Veracruz. Tidsmässigt är det fråga om klassisk Veracruz med början ca 600 e. Kr. Motivet för skulpturen är en groda. Ett annat under året förvärvat föremål (67.38.2) har även att göra med det ceremoniella bollspelet. Det är fråga om en naken mansfigur av lergods (underarmarna saknas) som kring midjan bär ett midjeskydd (eller ok?) och på vänster knä en markering för de knäskydd, som även är kända bland bollspelets paraferalia. Fyndplats för detta föremål har angivits som R. Panuco, Veracruz. Bollspelsbälten och knäskydd finns på figurer kända från huastekisk kultur, och det här nämnda nyförvärvet kommer från samma fyndområde några kilometer från kusten.

Fig. 2. Keramikfigur i Remojadas-stil, centrala Veracruz, Mexico, 42 cm hög. 67.3.1.
— *Pottery figure, Remojadas style, central Veracruz. H. 42 cm.*

Det är dock Colombia som 1967 antalsmässigt dominerar i de arkeologiska förvärven med samlingarna 67.9.1–118, 67.10.1–2 och 67.11.1–10. Det är här huvudsakligen fråga om skivyxor av snäckskal, olika enkla stenverktyg samt keramikfragment från ett fyndkomplex vid Punta Platanal, Punta Barú, söder om Cartagena. Samlingen räddades i en starkt eroderad strandkant av fil. stud. Lars Persson under hans forskningsarbete i Colombia 1966 och torde tillhöra den tidiga kökkenmöddingkultur som av den colombianske forskaren G. Reichel-Dolmatoff döpts till Barlovento med C14-dateringen ca 1500–1000 f. Kr. Enligt uppgift av Reichel-Dolmatoff har

Fig. 3. Globulärt 25 cm högt lerkärl på ringfot med detalj av en av två lika plastiska figurer. Kärlet har varit sinkat. Punta Platanal, Isla Barú, Colombia. 67.10.1. —
Pottery vessel with plastic detail. H. 25 cm. Punta Platanal. Isla Barú, Colombia.

hela lerkärl icke anträffats i hans material, men det lyckades hr Persson att i ett dock icke tidsbestämt lager på platsen finna de två här avbildade hela kärnen 67.10.1–2 (se fig. 3–4). Att kärnen varit en dyrbar vara för indianerna framgår av att det ena som fått en spricka försetts med fyra borrarade hål och sinkats för att hålla ihop.

Även från Panama har en komplettering kunnat ske genom köp av några polykroma lerkärl av hög kvalitet från Parita (67.47.1 och 3, se fig. 5–6). I förvärvet ingick även några fragmentariska pedestalkärl från

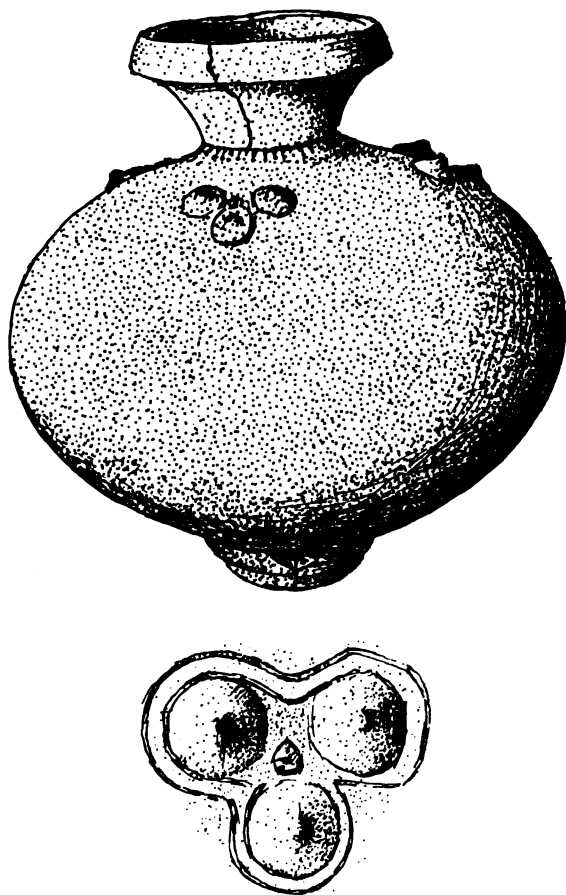

Fig. 4. Sfäriskt lerkärl på ringfot, 37 cm högt med detalj av plastisk dekor. Samma fyndplats som för fig. 3. 67.10.2. — *Pottery vessel with details of applied knobs. H. 37 cm. Same site as in fig. 3.*

Veraguas (67.47.4–5) och vi har även erhållit en spansk dolk av järn, vilken enligt uppgift i nedrostat skick anträffades tillsammans med de nämnda pedestalkärlen. Dolken, som nu avrostats, placerar fyndet till början av kontakttiden för spanjorerna i Panama, och keramikfynden av denna typ har även på annat sätt befunnits vara från en sen prekolumbisk kultur.

Ett köp av arkeologiskt material från Costa Rica (67.30.1–44) kan även nämnas. Intressantast är kanske några musikinstrument, bl. a. en ringformad vissla av lergods (67.30.42) och en vacker skallra (67.30.44) av samma material.

Fig. 5. Polykromt lerkärl föreställande en spjutrocka. Dekor i brunt, svart och beige. Höjd 17 cm. Parita, prov. Herrera, Panama. 67.47.1. — *Stingray effigy polychrome bottle with a left turn to the tail. H. 17 cm. Parita, Province of Herrera, Panama.*

För att nu övergå till de etnografiska genom köp erhållna föremålen från Latinamerikas indianer har största samlingen 67.8.1–104 gjorts av fil. stud. Lars Persson under arbete i Colombia 1966 och betalats med donationsmedel från generalkonsuln Hilding Svahn. Samlingen är beträffande stammar fördelad på olika grupper av motiloner i gränsområdet mellan Colombia och Venezuela (67.8.1–56 j), yukuna i dep. Caquetá (67.8.57–93) coreguaje i västra delen av Caquetá (67.8.94–99), cubeo vid R. Guaviare, Uaupés (67.8.100–103) och slutligen ett föremål från chocó (67.8.104). Föremålen från yukuna har senare kompletterats, så ock motilonsamlingen (år 1968).

Fig. 6. Mångfärgat lerkärl föreställande en kungsgam. H. 18 cm. Parita, prov. Herrera, Panama. 67.47.3. — *Pedestal king vulture pottery vessel. H. 18 cm. Parita, Province of Herrera, Panama.*

Speciellt samlingen från motiloner domineras av ett stort antal pilar och bågar, men där finns från motilongruppen pariri vid en övre källflod till R. Tucuco i Venezuela även flera exempel på en lokal form av enkel bildskrift på pappersremсор (67.8.56 a-j). Indianerna kallar denna skrift *tiot-tiot* enligt hr Perssons uppgift till katalogen, och den synes använd i memoreringssyfte. I benämningen kan vi väl misstänka en återgivning av spanska *dios* för gud, och troligtvis kan denna form av skrift som t. ex. ett människohuvud, x-tecken o. d. förklaras med influens från missionshåll e. d. I sin reseskildring »Motilonernas berg» har insamlaren senare uppgivit om denna skrift att den »fungerar på så vis, att avsändaren reciterar texten eller innehållet, medan han pekar på de olika tecknen. Budbäraren repeterar på samma vis. Det finns också en ceremoniell form, där tecknen målas på trästavar eller plattor». Tyvärr ingick inga av dessa i samlingen.

Från yukuna har erhållits ett varierat och typiskt etnografiskt material. Skedar av kluvna tapirben för koka, liksom inhaleringstuber av olika slag

för hallucinogent snus, ett koger med blåsrörspilar och en kruka med pilgift (enligt uppgift handelsprodukt från uitotostammen) har det varit särskilt roligt att få ta hand om (67.8.59–63, 84 a–j¹ och 85). Ett antal utmärkta dansmasker från cubeo vid R. Guaviare, enligt hr Persson använda vid sorgeceremonier, bör också särskilt nämnas (67.8.100–103).

Med omnämmandet av en nu katalogiserad men redan sedan 1927 på museet förvarad samling av målade balsafigurer av den typ chocóindianerna använder vid sjukdomsbesvärjelser (67.17.1–7) samt det tidigare nämnda köpet av cunaindianska *mola*-textilier (67.51.1–5) kan vi ta steget längst upp i norr i Latinamerika och avsluta denna information med köpet av samlingen 67.25.1–7 från vår etnografkollega Sra. Barbro Dahlgren Jordán, Mexico. Denna expert på mexikanska folkkulturer har själv samlat föremålen, som består av textilier från en nahua-grupp i byn Altepeji i staten Puebla (67.25.1–4) och ett skärp och två blusar från otomí i byn S. Pablito i Sierra de Puebla (67.25.5–7). Under år 1968 har det av fru Dahlgren Jordán för oss skaffade textila materialet från Mexico kompletterats.

Afrika

Tillskottet till samlingarna från Afrika har under 1967 utgjort 116 föremål, varav 27 gåvor och 89 köp. Det är tre som tänkt på oss med gåvor. Fil. stud. Lars Johnsson i Hälsingborg, som har ett stort intresse för afrikansk etnografi, har haft vänligheten skänka oss en samling etnografica från kissistammen i Liberia (67.1.1–10). Han har vid eget fältarbete insamlat föremålen under 1962–1964 och överlämnade samtidigt med gåvan även originalanteckningar och diabilder. Ett flertal vävskedar, ett fisknät och andra föremål ingår i den väl dokumenterade samlingen.

Samlingen 67.5.1–16 från flera stammar i f. d. Belgiska Kongo och huvudsakligen bestående av vapen som stridsyxor, knivar, svärd o. d. lämnades den 5 mars 1967 av hrr James Ohlsson och Leif Kylenfelt. En broder till den ene av överlämnarna var flodlotsen i Kongo, kapten Oswald Ohlsson, och det var denne som under sin tjänstgöring i Afrika hade samlat detta material omkring 1910. Utom vapnen av god kvalitet rymmer denna gåva några trumpeter av antilophorn, en harpa och en stol av typen »balanspall».

Amanuensen Josef Lagergren har också kommit ihåg samlingen och överlämnat en modern djungelkniv, s. k. tanzi, från Léopoldville (67.12.1). Från denne afrikaspecialist, ty han har bl. a. som missionär utfört långvarigt fältarbete i världsdelen, kommer även en köpt samling (67.43.1–12). Den rymmer föremål från f. d. Belgiska Kongo och samlades av missionär

Fig. 7. Fetisch av bl.a. vegetabiliskt material från basolongostammen, Nedre Kongo. För botande av sjukdomar och trolldom. 67.19.8. — *Fetish used for medicinal purposes and sorcery. From the Basolongo, Lower Congo.*

Lagergren 1948 och 1961–1963. Det är framför allt fråga om ett flertal maskor från basonge och basalampasu, en skårtrumma och ett korsformat kopparmynt från Katanga samt en del andra trevliga etnografiska förvärv. Genom sin tjänstgöring vid museet har samlaren själv fått omhänderha katalogiseringen, vilket ger samlingen ett ytterligare plus.

Amanuens Lagergren har även handhaft katalogiseringen av några andra köpta afrikasamlingar. Vi nämner först 67.15.1–37 från Östafrika köpt från missionären i Svenska Pingst-Missionen Naima Lindeman, Alingsås, med föremål från masai och banyawesi i Tanzania samlade 1965 och från watutsi i Burundi samlade 1949. Ett föremål från en okänd stam i Mombasa, Kenya, har samlats 1965. Samlingen, som innehåller olika typföremål, har genom

Fig. 8. Fetisch av trä i form av sittande man med "bateke-skägg". Höjd 39 cm. Bateke. Kongo-Brazzaville. 67.19.10. — *Wooden seated figure with a so-called Bateke-beard. H. 39 cm. Bateke culture, Congo-Brazzaville.*

den sakkunniga katalogiseringen fått en noggrann dokumentation, och en serie intressanta fotografier har i samband med köpet kommit originalkatalogen och arkivet tillgodo.

Efter förmedling av hr Lagergren har museet även från missionären Josef Öhrneman, som under åren 1922–1944 var generalsekreterare i *Conseil Protestant du Congo*, kunnat köpa en god samling från ett stort antal afrikanska stammar (67.19.1–36). Uppgifterna för katalogen har lämnats direkt av hr Öhrneman. Om några särskilda föremål i denna samling skall nämnas, skulle vi i korthet vilja framhålla den fetisch, en s. k. »nkisi-

Fig. 9a. 26 cm hög kalebass för palmvin med ristade figurer från babwendefolket, Nedre Kongo. 67.19.9. Se även fig. 9 b. — *Gourd used as a container for palm wine from the Babwende, Lower Congo. H. 26 cm. See fig. 9 b, page 18.*

Mbundu», som ingår i samlingen och sannolikt är av mycket gammalt datum (67.19.8). Missionär Öhrneman förvärvade den av en basolongo-man från Angola redan år 1930, men långt dessförinnan hade den varit i släktens ägo i trakten av San Salvador — det gamla »Kongo dya Ntotila» i Kungariket Kongo. »Nkisi-Mbundu» innehåller »medicin» för botande av diverse sjukdomar men användes även för uppspårande av »kindoki» (trolldom), tjuvnad etc. (fig. 7).

Förutom denna fetisch av speciellt slag ingår i samlingen inte mindre än nio antropomorfa fetischer från stammarna bateke-babembe i Republiken Kongo-Brazzaville. Av dessa kan nämnas särskilt en som avviker från tidigare förvärvade bateke-fetischer i samlingarna (67.19.10), en mansfigur av massivt trä, 39 cm hög, sittande med händerna parallellt fattade om en kavel, eventuellt smides- eller basttygsverktyg. Benen synes ej på skulp-

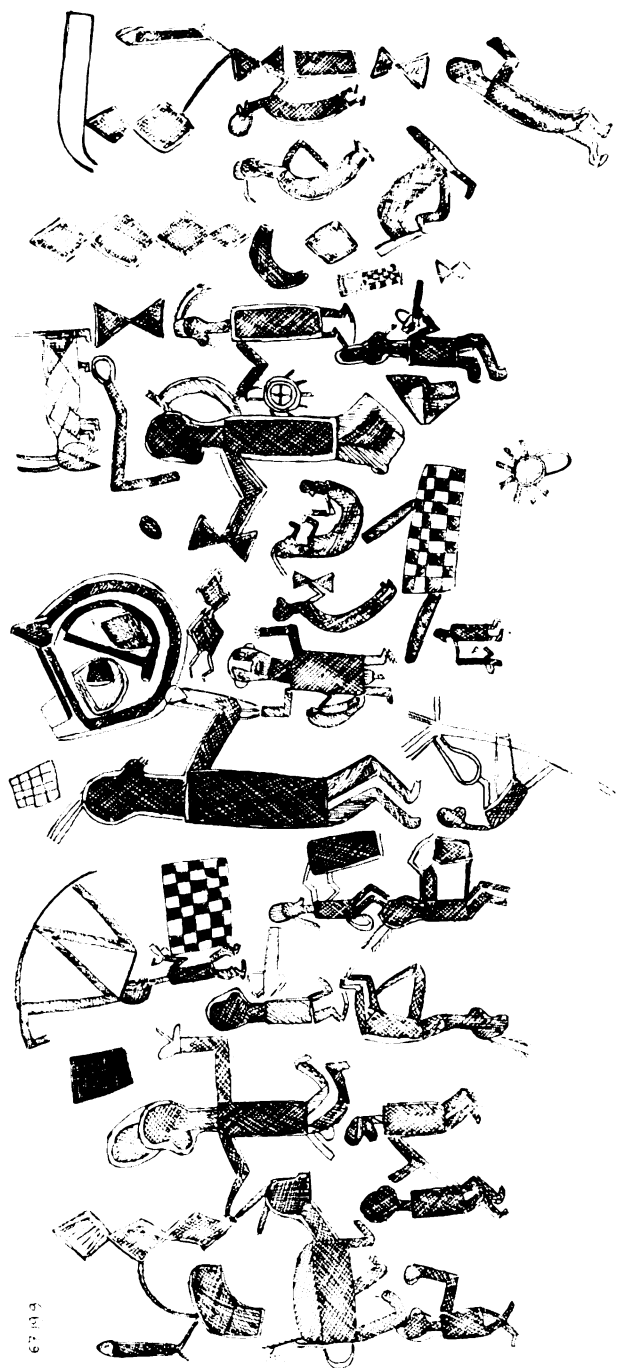

Fig. 9 b. Ristningen på babwende-kalebassen i fig. 9 a synes gälla bröllopsceremonier och gåvor i samband därmed. —
The engraved motives on the gourd seen in fig. 9 a, refer to wedding ceremonies and gifts.

Fig. 10. Stående trätrumma med utskurna figurer. H. 124 cm. Senufostammen, Mali.
67.40.1. — *Wooden sculptured drum from the Senufo, Mali. H. 124 cm.*

turen. Huvudet är utformat med kalottliknande frisyr och rektangulärt »bateke»-skägg. Figuren är enögd och ögat är fyllt med vit krita. En grop i ryggen är avsedd för inläggning av »kraftsubstans». Fyndplatsen är Kolo, Mouyoundzi, Republiken Kongo-Brazzaville. Öhrneman fick skulpturen 1926, men den är betydligt äldre (se fig. 8).

En ristad kalebass från babwende-stammen i Nedre Kongo ingår även (67.19.9). Kalebassen, som samlades 1927, har använts som palmvinsbägare, och är försedd med en scenbild sannolikt från det ögonblick då »brudpanten»

överlämnas. Phallos-symboler, brudmattor, palmvinstappning, getter och krut tyder på detta (fig. 9 a-b).

Enstaka köp från olika antikhandlare har för Afrikas del skett i Amsterdam, Bryssel och Wien. Vi har på så sätt med samlingarna kunnat införлива en mask av trä från ibibio i södra Nigeria (67.14.1), i detta fall en s. k. *sickness-mask*, möjligen en »ekpo»-mask från det hemliga sällskapet Ekpo vid Nigers nedre lopp i Nigeria. Vidare (se fig. 10) en 1.24 m hög skulpterad stående trätrumma från senufo i Mali: Bamuko (67.40.1), ett tuskaftstäcke av sammansydda långa band från ful i Mopti, Mali (67.49.1) och slutligen en symbolisk dolk av elfenben, s. k. *mwene* från warega i nordöstra Kongo. Detta senare föremål har daterats till slutet av 1800-talet eller början 1900-talet.

Asien och Indonesien

Enda gåvan från dessa områden under 1967 består av en skuggspelsfigur från Java av målat läder som skänkts av M. van Leeuwen, Göteborg (67.13.1).

Övriga 26 föremål har samtliga förvärvats genom köp. Vid en översikt framstår därvid som största och viktigaste förvärvet en samling rituella iu mien-yao taoistiska målningar på papper från norra Thailand, vilka köpts från samlaren fil. kand. Peter K. Kandre, Stockholm (67.7.1-17). Samlaren har lämnat katalogiseringsuppgifter, men som uppgifterna tillhör hans fältmaterial kan utdrag därur ej publiceras utan hans tillstånd. Ur den generella katalogintroduktionen anföres dock, att hr Kandre samlade målningarna år 1964 och att de använts vid meritceremonierna, som utgör ett viktigt inslag i yaos religiösa system. Målningarna kommer från iu mien, men de har ursprungligen målats i Mung Sing, norra Laos, av en kinesisk specialist som gift sig med en yaokvinna.

Två instrument från vitt skilda delar av Asien har inköpts. Från bergstammarna kring Luang-Prabang i Laos kommer en bronstrumma som är 49 cm hög och har en ytdekor i bl. a. lågreliëf (67.20.1). I figurdekorationen ingår även grodfigurer. En *al-awad*, arabisk luta från Damaskus, Syrien, har i Göteborg förvärvats från en besökande irakisk medborgare. Lutan är tillverkad 1952 (67.24.1).

Från Rajasthan, Indien, kommer en stor rektangulär målning på bomull (67.18.1), vilken kunnat inköpas från Holland. Målningen är av hinduistisk karaktär och är moraliserande med ett prisande av gudarna. Den rektangulära duken är ej mindre än 150 × 525 cm. Föremålet kommer från vana-zara, en nomadiserande folkgrupp.

Genom köp i Holland har det också lyckats oss utöka museets samlingar av skuggspelsfigurer med fyra av tunt läder från Tanjore-distriktet i Indien (67.41.1–4). I ett köp från samma land ingår även två föremål från Indonesien, nämligen en brosch av förgyllt silver med insatta zirkoner. Detta smycke (67.14.3) kommer från västra Java, medan vi från Bali i samma köp erhållit en vävnad av silke (67.14.4). Vävnaden är ett ländkläde av två rektangulära hopsydda stycken. Tekniken är inslagsikat med grundväven mönstrad i karmin, lila och gult med brokader i »guld»- och »silver»-tråd.

Söderhavet och Australien

Endast en gåva men en välkommen sådan antecknas (67.46.1). Det gäller ett 8,7 cm långt arkeologiskt hängsmycke, troligen av bowenit, anträffat i en grotta på norra Auckland, Nya Zeeland. Föremålet, som tillhör maorikulturen har skänkts till museet av hovsångerskan Marianne Mörner, Stockholm, genom Gunnel och Karl Erik Larsson, Göteborg. Föremålet har sin egen intressanta historia, som genom hovsångerskan Mörner och museiintendenten K. E. Larsson räddats till eftervärlden. Sälunda har det bl. a. klarlagts att greve Birger Mörner erhållit smycket i Auckland 1908 av svensken Henry Carlson.

Tretton föremål har kommit museet tillhanda genom köp. Den internationella marknaden har kunnat erbjuda skilda föremål från olika ögrupper. En träbricka med snidade kanter från Nya Hebriderna (67.14.2) samt från samma ögrupp ett maskkrön på 1,08 m höjd med modellerade ansikten (67.42.1). Från Nya Britannien kommer en dansstav, ett huvudkrön att bäras vid danser samt ytterligare ett koniskt masköverstycke på 1,34 m höjd (67.42. 2, 3, 7). Även ett slagverktyg för tillverkning av basttyg kommer enligt uppgift från Nya Britannien (67.42.4). Nya Irland-samlingarna har ökats med ett rassel använt vid hajfångst med snara samt ett redskap bestående av en snara och ett träblock, vilket synes ha någon funktion vid hajfisket (67.42.5a–b). En 97 cm hög vingmask av trä i sammanfogade stycken och med användning vid malangan-ceremonierna har efterbestämts till Nya Irland (67.34.3). Från Västra Polynesien har ett 150×160 cm stort mönstrat basttyg förvärvats (67.14.5) och slutligen har vår samling från Sepik-området i Nya Guinea-territoriet förstärkts med en något defekt 3,10 m lång stocktrappa (67.42.6), en målad träplatta, enligt uppgift anfadersföremål (67.34.1) och en annan platta, enligt säljaren en anmodersplatta, troligen från ett »andehus» (67.34.2).

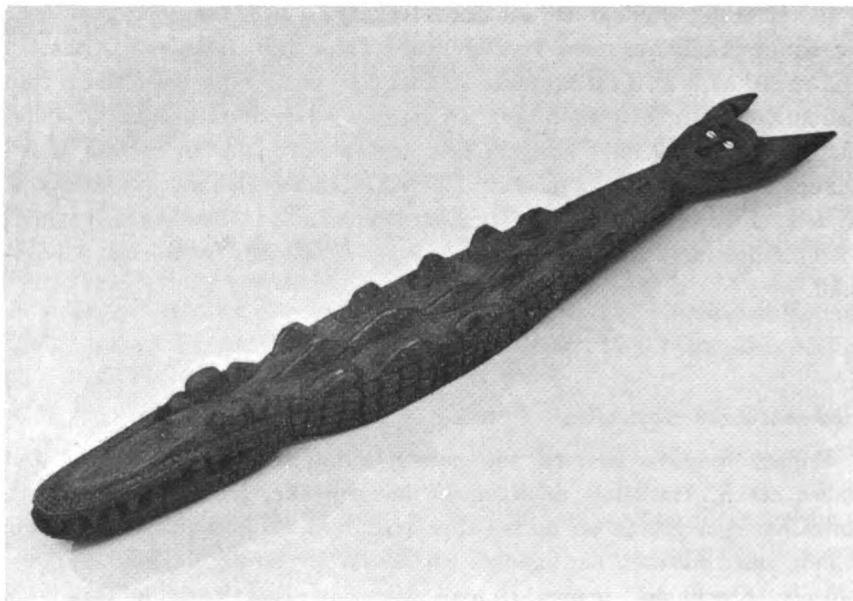

Fig. 11. Träskulptur i form av en krokodil, även med ett människoansikte. 165 cm lång. Detalj från en kanot. Sepikområdet, Nya Guineaterritoriet. 67.49.2. — *Wooden canoe sculpture shaped as a crocodile. L. 165 cm. Sepik River area, New Guinea territory.*

En 165 cm lång träskulptur i form av en krokodil med ett människoansikte i ena ändan är ett värdefullt förvärv till samlingen från Sepikområdet. Detta föremål (67.49.2) har enligt säljaren suttit som skulptur på en kanot. Den kommer från Paul Wirz' privata samling och har kunnat förvärfvas i Wien (fig. 11).

Från Australiens kontinent har vi detta år endast ett enda nyförvärv, en barkmålning (67.33.1), som köpts från specialisten Charles M. Mountford i Australien. Mr. Mountford har förklarat, att målningen som kommer från Arnhem Land, symboliserar kroppen av en totemvarelse Minigal (se fig. 12). Beskrivningen är av intresse för vad vi skulle kunna kalla primitivmedicin och Mr. Mountford's uppgifter citeras därför i original:

«This bark painting symbolises the metamorphosed body of a totemic being, Minigal, who, during the early days of the world, arose from the waters of the Nuragarul lagoon, east of Gadji springs, and visited many places in his travels, leaving the sickness behind. He finally returned to his original starting place, where his body was transformed into a

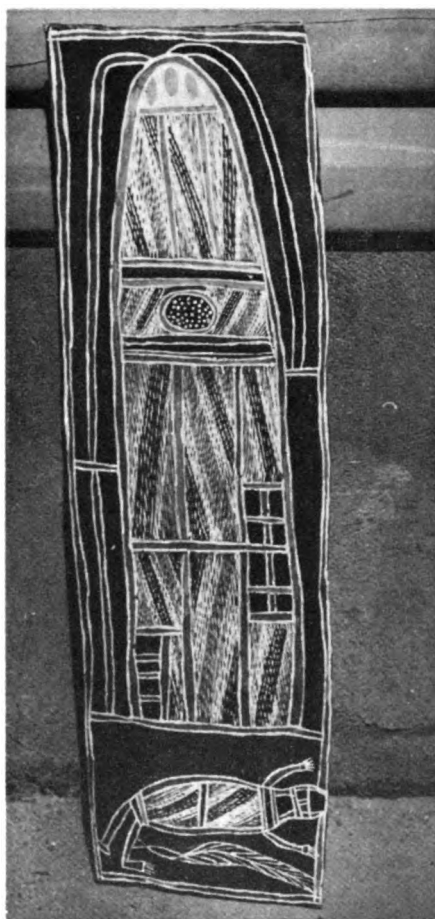

Fig. 12. 24 × 90 cm stor barkmålning symboliserande en totemvarelse. Centrala Arnhem Land, Australien. 67.33.1. — *Bark painting symbolizing the metamorphosed body of a totemic being. Size 24 × 90 cm. Central Arnhem Land, Australia.*

large eucalyptus tree. This tree is avoided by everyone, but it is possible for some ill-disposed person to chant a song that will release the spirit of sickness from the tree which will cause many people to become ill.

The bark painting is the representation of the totemic tree. The oval design symbolises the nose of Minigal, from which flows the mucus (the black squares) of the disease. This oval also represents an actual hole in the trunk of the tree. The remaining cross-hatched designs refer to the cough which always accompanies the Minigal sickness.♦

Bibliotek, arkiv och kataloger

Referensbiblioteket

Under år 1967 har ökning noterats från nr 17663 till 18060=398 bokförda litteraturnummer. Av dessa har 157 erhållits som bytesexemplar, 111 har köpts och 119 har skänkts. Av medel från generalkonsul Svahns donationer noteras 14 inköp. Genom eget tryck har sex nummer tillförts biblioteket och genom fotostatering och stencilering fyra nummer. Gåvorna består i regel av enstaka trycksaker från ett flertal givare, men från ekonomichefen Åke Wallinder vid SKF i Mexico har inkommit fem arbeten, varjämte bibliotekets föreståndare H. Wassén lämnat inalles 59.

Bildarkivet

Detta arkiv har ökat med ej mindre än 538 bildark från nr 15857 till 16394. Den stora ökningen förklaras särskilt av kopiering för arkivändamål av ett stort antal negativ med motiv från Afrika ur fotomaterial hemfört av svenska missionärer. Sålunda har ca 200 av missionären Johan Hammars värdefulla negativ med etnografiska motiv kopierats och ordnats med kommentarer av vid museet tjänstgörande missionären Josef Lagergren. Vidare ställdes i samband med museets utställning av gbayamaterial i Askersund negativ till förfogande av flera missionärer i Örebro Missionsförening, och museet står härför i tacksamhetsskuld till hrr Gustav Eriksson, John Hilberth, I. Berndtsson och Y. Ydreborg. Motiv från Afrika har även räddats till museets fotoarkiv genom vänlighet av missionären Naima Lindeman, Alingsås (watutsi och masai), och genom hr Lars Johnsson, Hälsingborg, som lämnat egna fotos från kissi, Liberia. En komplettering av fotos med motiv från gbaya i Centralafrikanska Republiken har skett genom köp av bildnr 16088–16109 från Musée de l'Homme i Paris.

Från Sydamerika antecknas några serier värdefulla fotografier. I samband med köp av en etnografisk samling från Colombia gjord av fil. stud. Lars Persson har vi erhållit ett antal expeditionsfotos av honom (bildark 16291–294) varjämte vi kunnat avfotografera originalfotos från motiloner tagna av protestantiske missionären Mr. Alexander Clark under hans långa kontakt med motilonerna åren 1936–1965 (bildark 16276–290). Professor K. G. Izikowitz överlämnade i början av året ett antal fotos av mexikanska musikinstrument, ett bildmaterial som tidigare ställts till förfogande av mexikanske musiketnologen Samuel Martí (bildark 16048–16059). Vidare har av Dr. Carl Schuster i Woodstock, N.Y., tagna värdefulla fotos av föremål i brasilianska samlingar, som har att göra med ceremoniell snusning (speciellt hos maué), införlivats med arkivet genom H. Wassén (bildark

16243–262). Dessa fotos har delvis publicerats av H. Wassén i arbetet för årstrycksvolymen för 1963/66.

Ett vetenskapligt intressant tillskott har också kommit genom Mr. Homer V. Pinkley, en botanist från Harvard, Mass., som överlämnat åtta bilder med motiv från kofánindianernas användning av *Banisteriopsis caapi*. Dessa fotografier togs under hans botaniska arbete hos kofánstammen vid Rio Aguarico i Ecuador 1965 (bildark 16341–342).

Av fru Signe Sefve har som minne av framlidne rektor I. Sefves resor i västra Sydamerikas högland lämnats en serie vykort med motiv från inkaiska byggnadsverk. Från Rio Coco som bildar gräns mellan norra Nicaragua och Honduras har konsul Olof Bräutigam ihågkommit vårt arkiv med några färgfotos från en resa där i april 1967. I övrigt förklaras ökningen mest av museets avfotograferingar för olika ändamål speciellt i utställningssammanhang.

Negativen har under 1967 ökats med nr 9958–10067 = 109 negativ.

Kartarkivet

En karta över Ecuadors kommunikationsnät har lämnats som gåva av H. Wassén. Två köp har gjorts bestående av en etnolingvistisk översikt över Sydamerika utarbetad av Cestmir Loukotka, tryckt i Los Angeles 1967, samt en modern atlas över Panama utgiven 1965. Med dessa förvärv har kartarkivet under 1967 ökats med nris 294–296.

Skiptikonarkivet

Ökning med 14 färgbilder av peruanska arkeologiska textilier efter original i Konstindustriskolan i Göteborg. De ramade bilderna (katalognummer 2430–2443) har överlämnats som gåva av Konstindustriskolan sedan bestämning av motiven skett vid museet.

Diskoteket

Denna arkivsamling har 1967 ökats med 27 skivor, från nr 419 till nr 445. Skivorna 419–430 med musik från Angola har älskvärt skänkts till museet av Companhia de Diamantes de Angola. Genom svenska ambassaden i Peking har tre propagandaskivor om ordföranden Mao överlämnats, en karakteristisk titel »Always at Chairman Mao's side». Resten av den totala tillväxten i detta speciella arkiv representeras av köpta skivor med musik från olika delar av jorden som Nordamerika, Australien, Indien, Nepal, Korea, Hawaii, Kenya and Nordrhodesia.

Pressklipparkivet

Detta har kontinuerligt tillförts material från några intresserade utlands-svenskar samt genom museets egen bevakning av olika pressorgan. Artiklarna ordnas regionalt efter innehåll, författare o. d., men någon statistik föres ej för detta arkiv.

Museal verksamhet

Museichefen K. G. Izikowitz uppehöll sig i årsberättelsen för 1966 under denna rubrik speciellt vid den stora betydelsen av svenska missionärers insamlingsarbete för museet. Särskilt nämndes missionär Johan Hammars verksamhet i Nedre Kongo 1903–1916 och den utställning, som vi i museet öppnade den 28 september 1966 under rubriken »Missionären som etnograf» (fig. 13). Denna utställning pågick i museet till sensommaren 1967, men kunde tack vare samarbetet mellan intendent K. E. Larsson och missionären Hammars familj återuppstå i Smålands Konstarkiv, Värnamo, den 6 september. Utställningen hade där ordnats av intendent Larsson i vårt museums samarbete med nämnda konstarkiv och även Värnamo skolstyrelse. Den kom faktiskt — om händelserna något får föregripas — att kvarstå i Värnamo till den 4 mars 1969, då den hämtades tillbaka till Göteborg i vår egen regi.

Vad vi i dagligt tal kallar Hammars samling var då den först i begränsat urval utställdes i Göteborg och senare av oss i Värnamo ännu icke museets egendom. Den åldrige ägaren-samlaren Johan Hammar hade dock tidigare gått med på att den i maj 1965 lämnades i museets vård för genomgång och dokumentation. Under den pågående utställningen i Småland utfärdade emellertid missionär Hammar i Värnamo en gåvohandling, som formellt överförde samlingen i Göteborgs Etnografiska Museums ägo. Den har katalogiserats under 1968 som saml. 68.11.1–594, och en närmare redogörelse för innehållet kommer att lämnas i följande årsberättelse. Här är emellertid platsen att i tryck framföra vårt museums vördsamma tack till givaren och hans tre döttrar fröken Ingrid Hammar och fruarna Mazia Andersson och Märta Bjerhagen, vilka godkände gåvohandlingen. Göteborgs museistyrelse har — för att åter föregripa händelseutvecklingen — på därom gjord framställning hedrat givarens minne genom att låta inhugga namnet Johan Hammar på en av donatorstavlorna i museientrén vid Norra Hamngatan 12.

Denna hyllning i marmor liksom vad som här skrives har kommit posthumt. Johan Hammar, som var född den 26 januari 1873, avled i Värnamo den 13 oktober 1967 och jordfästes i hemstaden den 21 oktober med vår

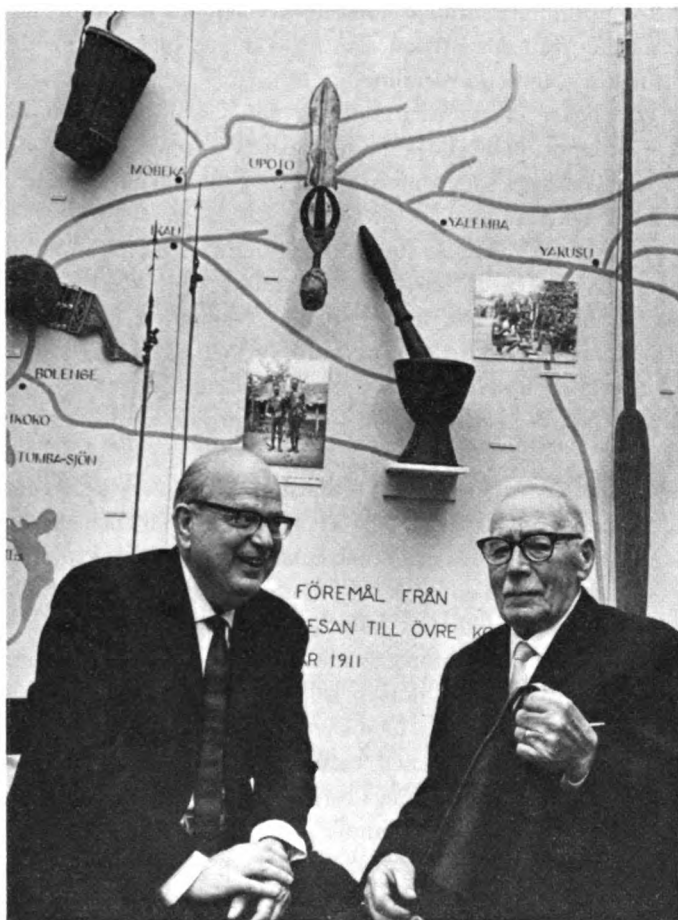

Fig. 13. Professor K. G. Izikowitz och missionär Johan Hammar vid öppnandet av utställningen "Missionären som etnograf" den 28 september 1966. Foto HT-bild.
— *Professor K. G. Izikowitz and Missionary Johan Hammar at the opening of a special exhibition in the museum on September 28, 1966.*

intendent K. E. Larsson som representant för museet. Vid öppnandet av utställningen i Värnamo Konsthall den 6 september deltog undertecknad som t. f. museichef, och jag tillåter mig att här som en hyllning åt den nu bortgångne samlarens och donatorns minne erinra om, att jag talade om en högt skattad samlar- och studiegärning av vår vördade vän missionären J. Hammar. Dessa ord får även här stå som ett uttryck för museets tack mot den bortgångne, som genom sin fullödiga insats på även det

etnografiska insamlingsområdet kommit att skänka oss ännu en mycket god stamsamling från det Afrika, som nu står i så rask och för den gamla etnografen nedbrytande omvandling.

Någon ytterligare större nyutställning ägde icke rum i museet under 1967, men däremot påbörjades under hösten arbetet med utställningen »Redskap och verktyg» som kom att öppnas i februari 1968 och nämnes i berättelsen för det året.

Serien av fönsterskyltningar fortsattes under året på följande sätt:

Skytning 52, »Byvärdinnor» revs i januari och efterträdades den 17 januari av nr 53 »Keramik från Panama», varvid vi hade tillfälle visa några verkliga praktpjäser ur de senaste förvärven. Skytning 54 »Traditionen påbjöd kortkort» blev klar den 1 november och fick stå kvar till den 6 februari 1968. Den var ett skämtsamt inlägg apropos modet med damernas kortkorta.

Ett särskilt anslag för mikrofotografering av museets kortregister över föremålsbeståndet hade erhållits med kr. 2.000:- för 1967 och samma belopp för 1968. Arbetet påbörjades den 8 december 1967 och fortsatte in i februari 1968. Genom detta har vi en säkerhet i händelse någon olycka skulle drabba den annars oersättliga följden av katalogkort.

Utlåning av tre träskulpturer visande européer från resp. cunastammen i Panama och bavili i Gabun (kat. nr. 35.15.76 och 1411-1412) skedde i början av augusti till Statens försöksverksamhet med Riksutställningar. Föremålen cirkulerade sedan med vandringsutställningen »Det underbara skåpet» tills de i januari 1969 kom i retur.

Verksamheten vid museet kom under året givetvis till stor del att präglas av museichefen K. G. Izikowitz' planer att helt lämna sin museala tjänst, vilket, såsom i ingressen till denna berättelse redan nämnts, skedde den 30 juni 1967. Mera härom under följande rubrik.

Övrig verksamhet och personalia

På anmodan av museichefen K. G. Izikowitz fick museiintendent S. Henry Wassén fr. o. m. den 4 januari 1967 ta över huvudparten av den administrativa tjänstgöringen för honom. Då museichefen erhållit stipendium för eget vetenskapligt arbete, förordnades undertecknad Wassén att från den 21 april jämte egen tjänst upprätthålla tjänsten som museichef. Efter det att museichefen K. G. Izikowitz i konselj den 9 juni 1967 utnämnts till ordinarie professor i etnografi särskilt socialantropologi vid Göteborgs Universitet, lämnade han helt sin tjänst vid museet den 30 juni och undertecknad Wassén blev då t. f. museichef vid Etnografiska Museet fr. o. m.

den 1 juli 1967 (styrelsens prot. av 5.9.1967, § 275). Detta förordnande fortsatte ännu 31.12.1967, då tjänsten som museichef icke utlysts ännu vid årsskiftet.

Enligt beslut av museistyrelsen den 18 november 1966 hade museiintendent Wassén fått tillstånd att i tjänsten i januari 1967 avresa till U.S.A. för att såsom föreläsande etnograf delta i symposiet »*Ethnopharmacologic Search for Psychoactive Drugs*» i San Francisco den 28–30 januari varjämte museistudier och inköp av föremål samt underhandlingar om utbyte av samlingar skulle kunna arrangeras i Mexico under återresan till Sverige. Avresan ägde rum 26.1 och återinträdet i tjänsten i Göteborg 16.2.1967. Reserapport lämnades till museistyrelsen 20.2.1967. Enligt denna hölls under resan även en föreläsning i Mexico den 10 februari i därvarande Hospital General med en medicinhistorisk förening och professor Efrén del Pozo som arrangör. Här liksom vid symposiet i San Francisco handlade ämnet om de sydamerikanska indianernas användning av vissa droger. Resan ledde även till direkta samlingsförvärv, för vilken särskild redovisning lämnats.

Den 7–10 mars 1967 deltog museiintendent Wassén i tjänsten i ett av Nordiska rådet för antropologisk forskning i Stockholm anordnat symposium.

Den 20 oktober deltog t. f. museichefen Wassén på inbjudan av professor K. G. Izikowitz som »opponent» i ett pro-seminarium vid Etnografiska Institutionen gällande en av fil. stud. Sven Wiberg framlagd uppsats med titeln »Guld och gröna fjädrar», vilken behandlade de mexikanska köpmännens (*pochteca*) handelsfärder m.m.

Museiintendent Karl Erik Larsson fortsatte från den 1 januari till den 29 juni 1967 sin under 1966 påbörjade tjänstledighet för egna studier. Som vikarie för honom inträdde under tiden 1.1–31.5 etnografistuderande missionär Josef Lagergren, som även tidigare kunnat hjälpa oss att tjänstgöra under kortare perioder. Han tjänstgjorde även hela december månad. Under dessa arbetsperioder fortsatte han arbetet med att dokumentera Hammars samling och deltog i utställningsarbete tillsammans med intendent Larsson. En genomgång av missionär Hammars fotografiska arkiv kom också till stånd jämte katalogisering av Josef Öhrnemans samling samt annat afrikanskt material.

Museilektor Rolf Kjellström hade enligt föregående årsberättelse tillträtt en tjänst som delats mellan de arkeologiska och etnografiska museerna. Han började sin tjänstgöring den 15 augusti 1966 men slutade redan den 31 juli 1967 för att tillträda en museitjänst i Stockholm. Han var den 4–13 januari tjänstledig för resa till Oslo-området.

I museilektor Kjellströms ställe trädde fr. o. m. den 1 augusti 1967 fil. stud. fröken Birgitta Härner i tjänst, dock endast med halv tjänstgöring på den pedagogiska utbudssidan för det etnografiska museet, medan frågan för det arkeologiska museet löstes temporärt med annan person och samma form av halvtidstjänstgöring. Under pågående utredningar om museilektorsfrågans ordnande vid Göteborgs museer har detta varit en provisorisk men dock för stunden lycklig lösning, då fröken Härner med etnografi som huvudämne under sina universitetsstudier kunnat rädda den brydsamma situationen för vår del. Bägge halvtjänsterna som museilektor har administrativt varit underställda det Etnografiska Museet.

Det visade sig under hand nödvändigt med en grundlig inventering av museets referensbibliotek. För att med akademiska kunskaper i etnografi leda detta arbete åtog sig fru Ulla Hedén att som arvodist tjänstgöra hos oss under tiden 12.6–30.8.1967.

Som kammarskrivare och sekreterare har fru Inger Andersson under året bl. a. haft att ta ställning till alla nya problem med redovisningsändringar o. d. som uppkommit i samband med helkommunaliseringen av museiväsendet i Göteborg från den 1 januari 1968. Den ändrade topporganisationen började nämligen avspegla sig i vårt interna arbete redan under 1967.

På den tekniska sidan har konservatorsassistent Björn Thörnberg och museiteknikerna Evert Berndtsson och Yngve Brink-Wall under året på sedvanligt sätt fullgjort sin tjänst. På ett stort men till byggnad och arbetsutrymmen hårt nedslitet och alldeles för trångt etnografiskt museum finns ständigt uppgifter för en god stab av yrkesmän av denna kategori. Det är därför också av värde att även under 1967 arkivarbetshjälp genom statlig försorg stått till förfogande för museet genom hrr Olof Brändström, Erik Malmberg, David Svensson och Sven Gunnar Hedman. Den sistnämnde började sin tjänst den 17 maj för att biträda i arbetet med tecknandet av föremål på katalogkorten under nya samlingars katalogisering och genomgång av gamla.

I gästboken har bl. a. följande personer antecknats för studiebesök vid museet under 1967:

Hr Henning Bischof, Seminar f. Völkerkunde, Bonn; Fru Barbro Dahlgren Jordán, Museo de las Culturas, Mexico; Museidirektör Bengt Danielsson, Stockholm; Museichef Z. Filipowicz, Polen; Fru Frida Gustafson, Chuquicamata, Chile; Överläkare David Hedman, Nässjö; Kommunalrådet Torsten Henrikson, Göteborg; Underbestyrer Arne Martin Klausen, Universitetets etnografiske museum, Oslo; Missionär Naima Lindeman, Alingsås; Miss Marion E. Miller, Denver, Colorado; Professor Magnus Mörner, New York; Miss Dolores Newton, Peabody Museum, Harvard University, Cambridge,

Mass.; Professor Knut Pipping, Åbo; Hr Jürgen Riester, Seminar f. Völkerkunde, Bonn; Dr. David Routledge, History Department, University of Malaya, Kualalumpur, Malaysia; Ambassadsekreterare Elhanan Shanon, Israels Ambassad, Stockholm; Förste Intendent Bertil Söderberg, Stockholm; Landsantikvarie Ingemar Tunander, Gävle och Professor Johannes Wilbert, Director, Latin American Center, Univ. of California at Los Angeles.

Vissa av dessa besök från specialforskares sida har avsett vecko- och månadslånga perioder. Handledningen av främmande besökare av den arten är en sida av museitjänsten som kräver mycket tid och arbete, men som också ger valuta genom att bidra till museets utländska renommé.

Uppgifter till bibliografien för 1967:

- IZIKOWITZ, KARL GUSTAV: *Berättelse för 1963*. Etnografiska Museet, Göteborg, Årstryck 1963–1966: 3–16. Göteborg 1967.
- — *Berättelse för 1964*. Etnografiska Museet, Göteborg, Årstryck 1963–1966: 41–58. Göteborg 1967.
- — *Berättelse för 1965*. Etnografiska Museet, Göteborg, Årstryck 1963–1966: 59–70. Göteborg 1967.
- — *Berättelse för 1966*. Etnografiska Museet, Göteborg, Årstryck 1963–1966: 71–96. Göteborg 1967.
- LARSSON, KARL ERIK: *Rewasau — en bergaby på Fiji-öarna*. Etnografiska Museet, Göteborg, Årstryck 1963–1966: 17–39. Göteborg 1967.
- — *En hövding's stol*. Etnografiska Museet i Göteborg, 30 pp. Askim 1967. — Samma arb. i engelsk uppl., *The Chair of a Chief*. The Gothenburg Ethnographical Museum. Askim 1967.
- — *Birger Mörner — Konsul, resenär och samlare*. Samfundet Örebro Stads- och länsbiblioteks vänner's meddelande XXXIV: 27–53. Örebro 1967.
- — *Early Channels of Communication in the Pacific*. *Ethnos* 1966: 112–119. Lund 1967. (The Ethnographical Museum of Sweden, Stockholm.)
- — Rec. av Paul Collaer: Ozeanien. (Musikgeschichte in Bildern. Bd. I: Musikethnologie, Lief. 1, Leipzig 1965.) Pp. 193–195 i *Svensk tidskrift för musikforskning*, årg. 49, 1967 (1968).
- — *Missionären som etnograf*. Art. i *Jönköpings-Posten*, 6.10.1967.
- WASSÉN, S. HENRY: *Om några indianska droger samt speciellt om snus samt tillbehör*. Etnografiska Museet, Göteborg, Årstryck 1963–1966: 97–140. Göteborg 1967.
- — *An Olmec Stone Figurine from Ahuachapán, El Salvador*. *Ethnos* 1966: 84–89. Lund 1967. (The Ethnographical Museum of Sweden, Stockholm.)
- — *South American Snuffs. Anthropological Survey of the Use of South American Snuffs*. Pp. 14–15, *Psychopharmacology Bulletin*, National Clearing House for Mental Health Information, Dec. 1967, Vol. 4, No. 3, Washington, D.C. 1967.
- — *Anthropological Survey of the Use of South American Snuffs*. Pp. 233–289, *Ethnopharmacologic Search for Psychoactive Drugs. Proceedings of a Symposium held in San Francisco, California, January 28–30, 1967*. (Workshop

Series of Pharmacology, N.I.M.H. No. 2, Public Health Service Publication No. 1645.) U.S. Government Printing Office, Washington, D.C. 1967.

WASSÉN S. HENRY: *Four Swedish Anthropologists in Argentina in the First Decades of the 20th Century. Bio-Bibliographical Notes*. Folk, vol. 8-9, 1966/67, pp. 343-350. Köpenhamn 1967. (Föredrag vid 37. Internationella Amerikanistkongressen i Mar del Plata, Argentina, den 9 september 1966.)

— — Följande kulturartiklar publicerade i Göteborgs-Posten: *Idrott i indianernas Mexico* (21.1.1967); *Indianerna i det koloniala Mexico* (11.5.1967); *Mellanamerika i handboksform* (2.6.1967); *Mexikansk museioffensiv fortsätter* (23.11.1967).

Göteborg, i mars 1969

S. HENRY WASSÉN